

ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਵੀ. ਐੱਸ. ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ.)
ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ। ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸੰਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ 'ਇਨਕਾਰ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕਪਾਸੜ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(14) ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 43 ਰੂਲ 1(ਡੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਰਡਰ 9 ਨਿਯਮ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿਤਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਮਾਈਨ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇ. ਐੱਸ. ਟੀ

ਬੋਨਬਲ ਵੀ. ਐੱਸ. ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ.

ਨਫ਼ਤਰ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

Crl. 1993 ਦਾ ਆਰ. ਨੰਬਰ 230

17 ਫਰਵਰੀ, 1995

**ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973— ਧਾਰਾ 125 (2)—ਰੱਖ-ਰੱਖ-ਰੱਖ-ਰਖਾਅ
— ਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ—ਨਿਆਂਇਕ
ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।**

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਹਾਸੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(ਪਰਾ 10)।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਜੀ.ਐਸ ਪ੍ਰਨੀਆ

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਇੰਦਰਜੀਤ ਮਲਹੋਤਰਾ ।

ਨਿਰਣਾ

ਵੀ ਐਸ. ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ.

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"(2) ਅਜਿਹਾ ਭੱਤਾ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਜਾਂ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ 1973 ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ, ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸੰਖੇਪਤਾ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭੱਤੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

ਜਵਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ (ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2) ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੂਫਸੀਡਵੀਜ਼ਨਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਖੰਨਾ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 1 ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਵਜੋਂ 400 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਅਤੇ ਰੁ. 21 ਜਨਵਰੀ, 1992 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 2 ਨੂੰ 200 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਅਤੇ ਡੀ ; ਨੇ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਰ 'ਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ, ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਭਾਵ 16 ਦਸੰਬਰ, 1987 ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁੱਖ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਤੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ (1) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡੀ

ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ 33 (ਵੀ. ਐੱਸ. ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ.)

ਆਮ ਨਿਯਮ' ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ। ਉਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਖਾਸ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਇੱਕ ਬੇਸਹਾਰਾ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਬੱਚਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾ ਹੋਣ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ। ਇੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਤੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।”

ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਦਿਓ। ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ . ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ (2), ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾ ਗ੍ਰਾਫ 4 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਇਹ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ . ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭੱਤੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ , ਭਾਵ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ/ਅੰਤਰਿਮ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 354 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ

(2) 1991 (1) R.C.R. 40.

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਬਿੰਦੂ ਜਾਂ ਬਿੰਦੂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਨ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਰ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ/ਅੰਤਰਿਮ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਗੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡਾ . ਰਮਾ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (3) ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ।

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਬਨਾਮ ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ '(3 ਏ) ਵਜੋਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਕੱਲੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਕ ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਜੋ 'ਮਜ਼ਾਕ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨ 16 ਦਸੰਬਰ, 1987 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 21 ਜਨਵਰੀ, 1992 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਕ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਅੰਤਰਿਮ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅੰਤਰਿਮ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਬੇਸਹਾਰਾ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਉਪਾਅ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 125 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ * ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ

(3) 1991 (1) ਆਰਸੀਆਰ ਪੰਨਾ 151. (3 ਏ) 1991 (2) ਪੰਨਾ 331.

(2) 1991 (1) R.C.R. 40.

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੋਸ਼ਨ ' ਤੇ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਐਨ.ਐਸ. ਕੰਵਰ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ 35
ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ਼ੀਅਲ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਡੀ (ਬੀ.ਐਡ.ਆਰ.), ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ,
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਯਮੁਨਾਨਗਰ (ਜੀ. ਬੀ. ਬਿੰਗਵੀ, ਜੇ.)

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਵਾਬ
ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ
ਤਰਕ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ
ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰਕ ਸੀ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜੇ. ਐੱਸ. ਟੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ
ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼
ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ
ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ
ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ

ਮਾਨਯੋਗ ਜੀ ਐਸ ਸਿੰਘਵੀ ਅਤੇ ਐਨ ਕੇ ਸੋਢੀ ਜੇ.ਜੇ.

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ 'ਤੇ,

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਐਨ.ਐਸ. ਕੰਵਰ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਸੂਬਾਈ
ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਡੀ. (ਬੀ.ਐੱਡ.ਆਰ.), ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ, ਡੀ.ਐਫ.ਐਫ.ਸਟ੍ਰਿਕਟ
ਯਮੁਨਾਨਗਰ, — ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1994 ਦੀ ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਪਮਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 721

18 ਅਗਸਤ 1994 ਈ.

ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਐਕਟ, 1971— ਧਾਰਾ 2(ਬੀ)— ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ
ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ—ਇਸਦਾ ਅਰਥ—ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ।
ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕਣਾ—ਅਜਿਹਾ
ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੈਡੈਂਟ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨ, 1971 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(h)
ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਸਿਵਲ ਕਟੈਂਪਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਧਿਰ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ
ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਤੋਂ
ਸੁਚੇਤ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ,
ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਹੈ। ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ. ਐਕਟ ਜਾਂ
ਭੁੱਲ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਕ
ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੀਤੇ ਗਏ
ਕੰਮ ਤੋਂ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੰਮ
ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 24)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ।